

Declarația cu privire la principiile de alegere a Președintelui Republicii Moldova

Subsemnații declară importanța depolitizării funcției de Președinte al Republicii Moldova. Depolitizarea instituției Președintelui constituie un standard European și reprezintă o practică constantă a țărilor europene cu regim constituțional parlamentar. Practica Europeană dictează alegerea în funcția de președinte a unei personalități care se bucură de o acceptare largă a societății și reprezintă simbolul consolidării societății.

Constituțiile țărilor europene, cu regim constituțional parlamentar, fie cu alegere directă sau indirectă a Președintelui, prevăd restricții ferme pentru cumularea funcției de Președinte al țării cu orice alta funcție în stat. În Germania, țară cu alegere indirectă a Președintelui, sunt alese doar personalitățile acceptate pe larg în societate. Alegerea indirectă a Președintelui contribuie la asigurarea lipsei de legitimitate populară și împiedică subminarea de către Președinte a altor instituții ale statului (spre exemplu dominarea funcțiilor Parlamentare sau a prim-ministrului).

Conform tradiției europene, Președintele ales al țării va avea o înaltă autoritate morală. De regulă, Președintele țării, pe durata exercitării funcției sale, nu este membru al vreunui partid politic. În Estonia, Președintele ales își suspendă sau termină orice altă funcție deținută. Mai mult ca atât, suspendarea apartenenței politice este recomandată chiar de la etapa de depunere a candidaturii pentru funcția de președinte. În Italia, președintele țării simbolizează mai mult unitatea națională, decât o mișcare politica concretă. În Cehia,

președinții aleși încununează ideea comună consolidată a națiunii.

Constituția Republicii Moldova se înscrie, de jure, în formula constituțională a familiilor parlamentare europene. Deși prevederile constituționale și legislative relevante necesită îmbunătățire, normele respective obțin un caracter formal și doar declarativ dacă nu se aplică consistent și conform practicii europene.

Subsemnații recomandă Parlamentului și actorilor politici relevanți adoptarea următoarelor principii în procesul de alegere a Președintelui Republicii Moldova:

- suspendarea de către președintele ales a calității sale de membru al oricărui partid politic din momentul depunerii cererii în această înaltă funcție și, ulterior, pe toată durata mandatului;
- promovarea în funcția de președinte al țării a unei personalități care se bucură de o autoritate și legitimitate morală considerabilă în țară, inclusiv posedarea de către candidatul la funcția de președinte a competențelor de comunicare și negociere cu toți actorii și forțele din țară;
- alegerea în funcția de președinte a unei personalități care simbolizează unitatea societății, are premize puternice pentru cultivarea încrederii din partea principalilor actori ai societății;
- inadmisibilitatea cumulării funcțiilor de președinte al țării cu orice altă funcție publică, aceasta fiind expresia principiului constituțional de separare a puterilor în stat;
- examinarea oportunității introducerii principiilor europene în constituția și cadrul legislativ relevant din Republica Moldova;
- angajarea actorilor politici în consultări și discuții constructive în vederea punerii în aplicare a principiilor și criteriilor enunțate în această Declarație.

Subsemnații:

Sergiu Ostaf, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului,

CReDO, www.CReDO.md,

Vanu Jereghi, Institutul pentru Drepturile Omului, IDOM,
www.IDOM.md,

Liubov Nemcinova, Societatea Internațională pentru Drepturile
Omului-secția din Moldova, www.ISHR.md,

Ion Manole, președinte Asociația Promo-LEX , www.promolex.md.

Notă: 11 țări europene, din care 5 din Europa centrală au un regim constituțional parlamentar cu alegerea indirectă (parlamentul) a președintelui țării, printre care: Albania, Cehia, Estonia, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Malta, Elveția și Republica Moldova. Încă 13 țări europene cu regim constituțional parlamentar aleg președintele țării cu vot direct (vot general): Austria, Bulgaria, Croația, Finlanda, Irlanda, Islanda, Lituania, Macedonia, Muntenegru, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia.